

Ekolagen
Miljöjuridik

Jonas Christensen

Jurist

2016-11-15 Jonas Christensen © 1

Ekolagen
Miljöjuridik

Lag om allmänna vattentjänster

Innebär rättigheter och skyldigheter för Kommunen, Va-huvudmannen och för Brukaren

2016-11-15 Jonas Christensen © 2

Ekolagen
Miljöjuridik

LAV

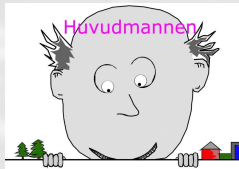
- Reglerar kommunens skyldighet att ordna vattentjänster:
 - Dricksvattenförsörjning
 - Avledning av spillvatten
 - **Avledning av dagvatten**
 - Dagvatten gata
 - Dagvatten fastighet
- Miljöbalken reglerar reningskrav på avloppsvatten
- Livsmedelslagstiftningen reglerar kvalitetskrav på dricksvatten

2016-11-15 Jonas Christensen © 3

Ekolagen
Miljöjuridik

Aktörer LAV

- **Kommunfullmäktige**
 - Beslutar i normfrågor (Inrättande, utvidgning, upphävande av verksamhetsområde, Taxor)
- **VA-huvudman**
 - Den som äger en anläggning
 - Kan bara vara kommun eller kommunalt bolag
- **(Entreprenör)**
 - Driften kan läggas ut på entreprenör
- **Brukaren** (VA-kollektivet)
- **Länsstyrelsen**
 - Tillsyn enligt LAV
- **Länsstyrelse /Miljönämnd**
 - Tillsyn enligt miljöbalken

2016-11-15 Jonas Christensen © 4

Ekologen
Miljöjuridik

Avlopp

2 § Vattentjänstlagen

- **Avlopp**
bortledande av dagvatten och dränvatten från ett område med samlad bebyggelse eller från en begravningsplats, bortledande av spillvatten eller bortledande av vatten som har använts för kylning.....

Se MÖD M 10214-16

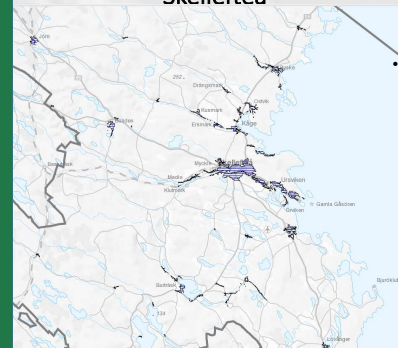
Avloppsvatten enligt MB: Detaljplanekrav.
Avlopp enligt LAV: krav på samlad bebyggelse för dagvattenansvar
(Spillvatten = Svartvatten = WC-vatten)

2016-11-15 Jonas Christensen ©

Ekologen
Miljöjuridik

Verksamhetsområde: Kommunalt dricksvatten Skellefteå

- ...det geografiska område inom vilket en eller flera vattentjänster har ordnats eller ska ordnas genom en allmän va-anläggning, ...
- **Dagvatten gata**
- **Dagvatten fastighet**

6

Ekologen
Miljöjuridik

Förbindelsepunkt...

- Förbindelsepunkten skiljer *den Enskilda anläggningen* från *den Allmänna anläggningen*.
- Måste finnas för spillvatten och dricksvatten.
 - Måste ledas i täta ledningar.
- FP krävs inte för dagvatten, mer diffust "överlämnande"
 - Kan ledas i öppna diken
 - Kan rinna över tomtmarken ner i det öppna diket

2016-11-15 Jonas Christensen ©

Ekologen
Miljöjuridik

Från tak till förbindelsepunkt...

- "Ansvaret för att byggnad på en tomt har en fungerande dränering och att takvatten och övrigt dagvatten på tomten avleds från byggnaden på sådant sätt att den inte skadas åvilar i första hand fastighetens ägare."
- MÖD M 1158-10.

2016-11-15 Jonas Christensen ©

Ekologen
Miljöjuridik

Ansvaret enligt 6 § LAV

- Om det **med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön** behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, skall kommunen
- 1. bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och
- 2. se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va- anläggning.

2016-11-15 Jonas Christensen © 9

Ekologen
Miljöjuridik

LAV är tvingande!

- Det finns inga undantag från 6 §.
- Inga möjligheter till dispenser.
 - Fastighet kan undantas från va-område vid bildandet.
 - Fastighet inom va-område kan sakna behov
 - Bevisbördan på huvudmannen
- Kostnaden för utbyggnad saknar betydelse för skyldigheten.
- Genom teknikval kan kostnaden i vissa fall påverkas.
- Genom att styra med taxan kan man i vissa fall reglera behovet av utbyggnad

2016-11-15 Jonas Christensen © 10

Ekologen
Miljöjuridik

Som jämförelse

- När det gäller spillvatten och dricksvatten är LAV tydlig:
 - **Dricksvatten:** som behövs i vanliga hushåll, varken renare eller smutsigare.
 - **Spillvatten:** Endast ansvar för att avleda det som karakteriseras om Normalt hushålls spillvatten.
- **Men Dagvatten:** En mycket otydligare reglering i LAV.
 - vars konsekvenser inte är genomtänkta och som bör förtydligas.

2016-11-15 Jonas Christensen © 11

Ekologen
Miljöjuridik

När föreligger miljöskäl enligt 6 § LAV?

- **Av Miljöskäl** (alltid 1 kap. 1 § MB):
 - Utsläpp i största allmänhet (2 kap. MB)
 - Påverkan på MKN (5 kap. MB, förordningar)
 - Vatten
 - Luft (lukt)
 - Påverkan på den biologiska mångfalden.
 - Rödlistade arter (8 kap. MB, artskyddsförordningen)
 - Resurshushållning
 - Grundvattenbildning.. (2 kap. 5 § MB)
 - Andra fysiska skador
 - Erosionsrisker

2016-11-15 Jonas Christensen © 12

Ekolagen
Miljöjuridik

6 § LAV kan i vissa fall tolkas utifrån MB

- **Av Miljöskäl:**
- Att en allmän va-anläggning förhindrar eller åtminstone väsentligt motverkar påtagliga olägenheter för miljön.
- = Högt ställa krav på "miljövinst" med den allmänna anläggningen"

2016-11-15 Jonas Christensen © 13

Ekolagen
Miljöjuridik

Huvudmannen ska rena vattnet (verksamhetsutövare enligt MB)

- I miljöhänsyn ingår skyldigheten att rena avloppsvattnet, inkl. dagvatten från föroreningar.
- Mht MÖD M 9186-11 kan risk för erosions-skador, eller andra skador, t.ex. till följd av klimatförändringar, i LAV ses som ett skäl för att inrätta eller bygga ut en allmän va-anläggning?

2016-11-15 Jonas Christensen © 14

Ekolagen
Miljöjuridik

När föreligger hälsoskäl enl. 6 § LAV?

- **Av hälsoskäl**
- *„störning som enligt medicinsk eller hygienisk bedömning kan påverka hälsan menligt och som inte är ringa eller helt tillfällig.“*
- Krävs inte *„väsentligt motverkar påtaglig...“* (MÖD M 10214-16. = lägre krav än miljörekvisitet
- Bedöma vad som anses vara en **olägenhet för människors hälsa** enligt 9 kap. 3 § MB.
 - (Risk för) Brist på dricksvatten.
 - (Risk för) Förorenat dricksvatten.
 - (Risk för) Lukt och försunkning.
 - Översvämning leder till mögelskadade hus.. (MÖD M 10214-16)

2016-11-15 Jonas Christensen © 15

Ekolagen
Miljöjuridik

Inom vilka områden har Huvudmannen ansvar?

- Endast bostadsområden?
- Även industri- och handelsområden?
- Lag och förarbeten är högst oklara!

2016-11-15 Jonas Christensen © 16

Ekologen
Miljöjuridik

Utbyggnadsskyldigheten för dagvatten

- "Utbyggnadsskyldighet bör alltså gälla om det i ett område med en samlad bebyggelse finns ett faktiskt behov av en samlad lösning av dag- och dränvattenfrågorna,
- dvs. när avvattningen av bebyggelseområdet med hänsyn till va-lagstiftningens skyddsintressen behöver lösas i ett större sammanhang."
- Prop. 2005/06:78 s. 47.

2016-11-15 Jonas Christensen © 17

Ekologen
Miljöjuridik

Fastighetens behov av dagvattenavledning

- Att prövningen normalt får utgå från presumptionen att fastigheten skall anses ha ett sådant behov, om vattnet från fastigheten inte kan tas om hand genom naturlig avledning till våtmarker eller vattendrag inom fastigheten eller på angränsande markområden från vilka vattenavledning inte sker genom huvudmannens försorg."
Qviström s. 129.

2016-11-15 Jonas Christensen © 18

Ekologen
Miljöjuridik

Förutsättningen att de aktuella va-frågorna behöver ordnas **i ett större sammanhang** innebär...

- ...att frågorna normalt måste röra fler än bara ett fåtal fastigheter.
- Hur många som ska vara berörda är framför allt beroende av hur starkt hälsoskyddsbehovet gör sig gällande eller kan förväntas komma att göra det. Enligt praxis behövs det åtminstone en något så när samlad bebyggelse av 20-30 fastigheter som underlag för en allmän va-anläggning.
- En utbyggnad av en befintlig eller planerad allmän anläggning kan dock ske för betydligt färre fastigheter.
- I praxis har till och med enstaka fastigheter i närheten av ett befintligt verksamhetsområde ansetts planmässigt och i övrigt ha ett så nära samband med bebyggelsen inom verksamhetsområdet att fastigheternas va-frågor skulle lösas i det större sammanhanget med denna bebyggelse
- (MÖD 10214-16, prop. 2005/06:78 s. 42)

2016-11-15 Jonas Christensen © 19

Ekologen
Miljöjuridik

Bebyggelse?

- Min uppfattning är:
- Inte endast områden med bostäder, utan även
- Industriområden
- Affärsområden
- Vägar, i vart fall lokalgator, som passerar innefattas, men en väg kan inte i sig skapa ett ansvar för huvudmannen.
 - Vägområdet tillhör vägen.

2016-11-15 Jonas Christensen © 20

Kan huvudmannen vägra att ta emot smutsigt dagvatten?

- Givet att ansvaret för spillvatten endast är "av hushållskvalitet..."
- "Någon motsvarande kvalitativ eller kvantitativ begränsning av huvudmannens tjänster har däremot inte ställts upp för omhändertagandet av dag- och dränvatten och kylvatten." (prop. s. 43)
- = Ansvar för allt dagvatten, oavsett kvantitet eller kvalitet (inom verksamhetsområdet).
- **Skadestånd: ledningsnät kapacitet för 10-års regn.**

2016-11-15 Jonas Christensen © 21

Kvantitet? P110. Rekommendationer från bransch-organisationen svenskt vatten. OBS: Detta är deras tolkning, inte lagstiftarens.

Enligt LAV Enligt PBL

Tabell 2.1. Minimikrav på återkomsttider för regn vid dimensionering av nya dagvattensystem.

Nya duplikatsystem	VA-huvudmannens ansvar		Kommunens ansvar
	Återkomsttid för regn vid fylld ledning	Återkomsttid för trycklinje i marknivå	Återkomsttid för marköversvämning med skador på byggnader
Gles bostadsbebyggelse	2	10	> 100 år
Tät bostadsbebyggelse	5	20	> 100 år
Centrum- och affärsområden	10	30	> 100 år

Observera den rättsligt oklara övergången: LAV → PBL → LSO

2016-11-15 Jonas Christensen © 22

Användningen av en allmän va-anläggning

- **21 §** En fastighetsägare får inte använda en allmän va-anläggning på ett sätt som innebär
- 1. att avloppet tillförs vätskor, ämnen eller föremål som **kan inverka skadligt på ledningsnätet** eller anläggningens funktion eller på annat sätt medför skada eller olägenhet,
- 2. att huvudmannen får svårt att uppfylla de krav som ställs på va-anläggningen och driften av den eller att i övrigt uppfylla **sina skyldigheter enligt lag**, annan författning eller avtal, eller
- 3. andra olägenheter för huvudmannen eller någon annan.

2016-11-15 Jonas Christensen © 23

Vad kan regleras i en kommunal föreskrift under LAV (ABVA)?

Förordning (2007:701) om allmänna vattentjänster

SFS nr: 2007:701
 Departement/myndighet: Miljö- och energidepartementet
 Utfärdad: 2007-08-30
 Ändringsregister: SF-SR (Regeringskansliet)
 Källa: Fulltext (Regeringskansliet)

1 § Denna förordning är meddelad med stöd av 23 § lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster.

2 § Kommunen får meddela ytterligare föreskrifter om användningen av allmänna va-anläggningar.

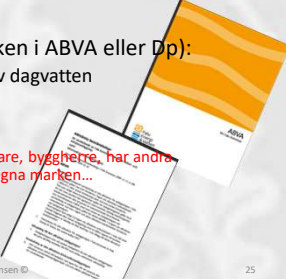
Ett bemyndigande till kommunen, dvs KF.

2016-11-15 Jonas Christensen © 24

Ekolagen
Miljöjuridik

ABVA – En kommunal föreskrift

- Kan reglera hur den allmänna Va-anläggningen används, men inte vilken teknik som ska installeras hos brukaren.
- **Går tex inte att kräva** (varken i ABVA eller Dp):
 - Lokalt omhändertagande av dagvatten
 - Fördröjning på tomt
 - Oljeavskiljare ska finnas
- **OBS att kommunen som fastighetsägare, byggherre, har andra möjligheter att bestämma över den egna marken...**
 - Men det är

2016-11-15 Jonas Christensen © 25

Ekolagen
Miljöjuridik

Teknikneutralitet

- **10 §** En allmän va-anläggning skall ordnas och drivas så att den uppfyller de krav som kan ställas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön **och med hänsyn till intresset av en god hushållning med naturresurser.**
När det är förenligt med anläggningens huvudsakliga ändamål, bör den ordnas och drivas så att också andra allmänna intressen som har behov av anläggningen kan tillgodoses.

2016-11-15 Jonas Christensen © 26

Ekolagen
Miljöjuridik

Tillsyn över LAV

- **Lst** är tillsynsmyndighets över LAV, vad gäller:
 - Skyldigheten att inrätta, driva eller utvidga verksamhetsområdet.
- Tillsynen över reningsanläggningarna faller in under MB.
 - MHN i de flesta fall
 - Kan vara Lst om det är en B verksamhet som inte överlåts.

2016-11-15 Jonas Christensen © 27

Ekolagen
Miljöjuridik

Statliga påtryckningar

51 § LAV

” Det är meningen att Lst som tillsynsmyndighet ska vaka över och verka för att kommunen ordnar och vidmakthåller en allmän va-anläggning där det behövs.”

(prop. 2005/06:78 s. 151)

- - Lst kan (vites)förelägga kommunen Överklagas till Mark- och miljödomstol vidare till MÖD.
 - Endast kommunen kan överklaga.
- (Statens Va-nämnd har upphört)

2016-11-15 Jonas Christensen © 28

Ekolagen
Miljöjuridik

Förelägga, Vem?

- Föreläggande enligt 51 § LAV riktas alltså till respektive kommun, inte till den som är huvudman.
- Det är kommunen som ansvarar utåt, sedan kan kommunen ha en egen intern arbetsordning.

2016-11-15 Jonas Christensen © 29

Ekolagen
Miljöjuridik

MB & LAV

- MHN har inget stöd i LAV för att ingripa i förhållandet mellan Huvudman och Brukare.
- Lst Brukar dock hämta info från MHN när Lst har tillsynsärenden.
- Det råder yttrandefrihet i landet.....

2016-11-15 Jonas Christensen © 30

Ekolagen
Miljöjuridik

Tack för mig!

2016-11-15 31